

P.Z. br. 682

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 943-01/11-01/01

Urbroj: 5030105-11-2

Zagreb, 27. siječnja 2011.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

- Predmet:** Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine (predlagatelji: Goran Beus Richembergh, Zlatko Koračević, Silvano Hrelja, prof. dr. sc. Miljenko Dorić, Ratko Gajica, Danica Hursa, Zlatko Horvat, Tonino Picula i prof. dr. sc. Vesna Pusić, zastupnici u Hrvatskome saboru) – mišljenje Vlade
- Veza:** Pismo Hrvatskoga sabora, klase: 943-01/10-01/01, urbroja: 65-10-03, od 30. prosinca 2010. godine

Na temelju članka 110. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 71/2000, 129/2000, 117/2001, 6/2002 – pročišćeni tekst, 41/2002, 91/2003, 58/2004, 69/2007, 39/2008 i 86/2008), Vlada Republike Hrvatske o Prijedlogu zakona o izmjeni i dopuni Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine (predlagatelji: Goran Beus Richembergh, Zlatko Koračević, Silvano Hrelja, prof. dr. sc. Miljenko Dorić, Ratko Gajica, Danica Hursa, Zlatko Horvat, Tonino Picula i prof. dr. sc. Vesna Pusić, zastupnici u Hrvatskome saboru), daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske predlaže Hrvatskome saboru da ne prihvati Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine (predlagatelji: Goran Beus Richembergh, Zlatko Koračević, Silvano Hrelja, prof. dr. sc. Miljenko Dorić, Ratko Gajica, Danica Hursa, Zlatko Horvat, Tonino Picula i prof. dr. sc. Vesna Pusić, zastupnici u Hrvatskome saboru), iz sljedećih razloga.

Predmetnim Prijedlogom predlaže se izmjena članka 21. Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine (Narodne novine, br. 92/96, 39/99, 42/99, 92/99, 43/2000, 131/2000, 27/2001, 65/2001, 118/2001, 80/2002 i 81/2002 – u daljnjem tekstu: Zakon o naknadi) tako da se imovina bivših zemljišnih i njima sličnih zajednica i krajiških imovnih općina koja je 1947. godine proglašena općenarodnom i oduzeta bivšim vlasnicima, a koja nije pravovaljanim pravnim postupkom uknjižena u vlasništvo fizičkih i pravnih osoba, nego je uknjižena kao vlasništvo države, prenosi u posjed i vlasništvo zemljišnim i njima sličnim zajednicama te krajiškim imovnim općinama koje uredno podnesu osnovan zahtjev za povrat imovine.

Nadalje, za imovinu koju nije moguće naturalno vratiti predviđa se ostvarivanje prava na naknadu.

Jednako tako, predlaže se dodati i novi članak 21.a kojim se propisuje da će Vlada Republike Hrvatske posebnom odlukom definirati uvjete i rokove za podnošenje zahtjeva za povrat imovine iz članka 21. i to u roku od 6 mjeseci od donošenja Zakona, a osnivanje zemljišnih i njima sličnih zajednica, njihova registracija, upravljanje, gospodarenje imovinom, obavljanje djelatnosti i druga pitanja od značenja za njihovo djelovanje utvrdit će se posebnim zakonom.

Predmetnim Prijedlogom, dakle, predviđa se, ne samo vraćanje, odnosno naknađivanje imovine oduzete zemljišnim i njima sličnim zajednicama nego se predviđa i povrat sustava zemljišnih zajednica što pretpostavlja njihovo ponovno ustrojavanje koje će se urediti posebnim zakonom, budući da predstavlja zasebno pravno područje.

Najprije je potrebno napomenuti da su zemljišne zajednice do 1894. godine bile takve zajednice u kojima su ovlaštenici u zemljišnim knjigama bili upisani kao suvlasnici. Poslije 1894. godine (kada se prišlo uređivanju zemljišnih zajednica), kao vlasnici zemljišta u zemljišnim knjigama bile su upisane zemljišne zajednice sa svojstvom pravne osobe. U odnosu na imovinu zemljišne zajednice članovi te zajednice uživali su ovlaštenička prava.

Postojao je tzv. pravoužitnički katastar u kojem su bile evidentirane sve osobe kojima je pripadalo pravoužitničko pravo u određenoj zemljišnoj zajednici. To pravo ni u kojem slučaju nije predstavljalo pravo vlasništva, kao stvarno pravo, s obzirom na to da je pravo vlasništva pripadalo zemljišnoj zajednici kao pravnoj osobi.

Stupanjem na snagu Zakona o proglašenju imovine zemljišnih i njima sličnih zajednica, te krajiških imovnih općina općenarodnom imovinom (Narodne novine, broj 36/47, 51/58 i 13/87) zemljišne zajednice kao pravne osobe prestale su postojati te je ovaj Zakon ujedno bio i provedbeni akt, tj. zemljišne zajednice prestale su postojati stupanjem na snagu toga Zakona, bez donošenja nekakvoga dodatnog pravnog akta.

Slijedom toga, glede bivših zemljišnih zajednica ne postoji pravni kontinuitet pa se bivšim zemljišnim zajednicama ne može priznati svojstvo ovlaštenika naknade prema Zakonu o naknadi.

Jednako tako, niti fizičke osobe koje bi, eventualno, svoje pravo temeljile na pravoužitničkom pravu nemaju aktivne legitimacije za podnošenje zahtjeva za povrat određenoga dijela imovine neke bivše zemljišne zajednice, jer to pravo nije bilo stvarnopravnoga karaktera.

Međutim, važećim člankom 21. Zakona o naknadi propisana je mogućnost da Vlada Republike Hrvatske može, na zahtjev jedinice lokalne uprave i samouprave, donijeti odluku kojom se poljoprivredno zemljište, šume i šumsko zemljište koje je postalo vlasništvo Republike Hrvatske, prenosi na jedinicu lokalne uprave i samouprave upravo radi ostvarivanja iste one namjene za koju su ta zemljišta koristile zemljišne i njima slične zajednice te krajiške imovne općine.

Kako su poljoprivredno zemljište i šume i šumska zemljišta dobra od interesa za Republiku Hrvatsku i imaju njezinu osobitu zaštitu smatramo da je potrebno zadržati važeće zakonsko rješenje, čime se, primjerice, štiti interes Republike Hrvatske u gospodarenju šumama i šumskim zemljištima te provode međunarodne obveze provođenjem sveeuropskih kriterija za održivo gospodarenje šumom, kao i provođenjem NATURE 2000.

Naime, predloženom izmjenom nepotrebno se potiče na institucionalno osnivanje i obnavljanje zemljišnih i sličnih zajednica, za koje se ne može sa sigurnošću utvrditi imaju li izravnu sukcesiju s ranijim zajednicama, budući da se njihovo osnivanje tek treba definirati posebnim zakonom. Jednako tako, pokušava se formalno omogućiti povrat zemljišta nedefiniranim subjektima koji još uopće ne egzistiraju (a bili bi osnovani isključivo radi stjecanja prava na povrat zemljišta), dok će pravila o osnivanju, tek, biti propisana.

Posebno je nejasno kako bi se razriješile situacije ostvarivanja prava na povrat imovine onih bivših zemljišnih i njima sličnih zajednica koje u stvarnosti formalno nikada nisu zaživjele, ili onih kod kojih upis u zemljišnim knjigama nije proveden, tako da se otvara dodatno pitanje načina provedbe naturalne restitucije imovine. Jednako tako, upitno je kako razriješiti pitanje ostvarivanja prava na povrat imovine bivših zemljišnih i njima sličnih zajednica za koje postupak u smislu odredbi Zakona o dopuni Zakona o proglašenju imovine zemljišnih i njima sličnih zajednica te krajiških imovnih općina, nikada nije dovršen, te kako tada uopće provesti diobeni postupak prema nasljednicima bivših užitnika čija je imovina, u vrijeme i prije proglašenja općenarodnom imovinom, oduzeta.

Procjena predlagatelja da za provedbu predložene izmjene i dopune Zakona o naknadi nije potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske, ne može se prihvatiti budući da sam predlagatelj procjenjuje da je ukupan broj ovlaštenika zemljišnih i sličnih zajednica i njihovih nasljednika oko 400.000 građana, ali smatra da je tek manji broj njih upućen u tu mogućnost, pa onda i zainteresiran za povrat imovine. Vlada Republike Hrvatske smatra da prilikom predlaganja Zakona ne treba polaziti od pretpostavke da građani neće biti upućeni u svoja prava, pa da zato neće niti tražiti povrat imovine.

Nadalje, predloženim Zakonom stvaraju se nove obveze za državni proračun koje nisu planirane u Državnom proračunu za 2011. i projekciji za 2012. i 2013. godinu.

Jednako tako, nije u skladu sa Zaključkom Hrvatskog sabora donesenim na 19. izvanrednoj sjednici održanoj 30. kolovoza 2010. godine prema kojem se ukupna razina rashoda državnog proračuna u 2011. i 2012. godini neće povećati u odnosu na ukupnu razinu rashoda utvrđenu izmjenama i dopunama državnog proračuna za 2010. godinu. Proračunska potrošnja utvrđena Državnim proračunom Republike Hrvatske za 2011. godinu i projekcijama za 2012. i 2013. godinu (Narodne novine, broj 140/2010) u skladu je s navedenim Zaključkom, a Hrvatski sabor je na 20. sjednici održanoj 23. studenoga 2010. godine donio i Zakon o fiskalnoj odgovornosti (Narodne novine, broj 139/2010) kojim su određena pravila za ograničavanje državne potrošnje s ciljem osiguranja i održavanja fiskalne odgovornosti, transparentnosti i srednjoročne i dugoročne održivosti javnih financija.

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Dražena Bošnjakovića, ministra pravosuđa, Damira Kontreca, državnog tajnika u Ministarstvu pravosuđa i dr. sc. Vanju Bilića, ravnatelja u Ministarstvu pravosuđa.

REPUBLIKA HRVATSKA
Vlada Republike Hrvatske
AGENCIJA ZA
JADRANKA KOSOR, dipl. inž. ur.
PREDSJEDNICA

The image shows an official circular stamp of the Government of the Republic of Croatia. The stamp contains the text 'REPUBLIKA HRVATSKA' at the top, 'Vlada Republike Hrvatske' around the perimeter, and 'AGENCIJA ZA' in the center. A handwritten signature is written over the stamp. To the right of the stamp, the name 'JADRANKA KOSOR, dipl. inž. ur.' is printed, and the word 'PREDSJEDNICA' is printed above the signature.